

K E R T T U K O T A K O R P I
M I N U N L U O N T O N I

BAZAR

KERTTU KOTAKORPI

MINUN LUONTONI

BAZAR

Bazar Kustannus

© Kerttu Kotakorpi ja Bazar Kustannus 2023

Kaikki teoksessa käytetyt kuvat ovat kirjoittajan omaisuutta.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-403-017-5

Ulkoasu ja taitto Susanna Appel

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

TÄSTÄ KAIKKI SAI ALKUNSA	7
Juuret	10
Viestinviejä	16
Luonnosta	23
Ihmetellen	33
MUUTTUVA ILMASTO	39
Yhteinen ilmakehä	43
Suomi lämpenee	51
LUONTO HERÄÄ	55
Lisääntyvä kasvu	56
Lintujen paluu	63
Peltojen märehäilyminen	81
Pörräiskato	85
Kaupunki kukoistaa	91
KESÄ KUKKEIMMILLAAN	109
Asvaltti polttaa	111
Merta päin	116
Virtaavat vedet	125
Turpeen tarpeessa	134
Mennään metsään	143
Siivillä	155
VÄRIÄ ELÄMÄÄN	171
Sadonkorjuu	173
Väri-ilottelu	175
Villiintyvät sarvipäät	182
Sataa, sataa, ropisee	186
Hämärän hyssy	197
IKUISESTA MARRASKUUSTA IHMEMAAHAN	209
Ei pauku pakkaneen	212
Lunta tulvillan	219
Roudaton, jäätön maa	232
Elämää lintulaudalla	234
KOHTI VALOA	243
Kiitokset	254
Lähteet	255
Valokuvat	256

Valkovuokko kurkottaa kohti valoa.

TÄSTÄ KAIKKI SAI ALKUNSA

Tämä kirja kertoo luonnosta, kauniista suomalaisesta luonnosta sellaisena kuin minä sen näen: ihmeellisenä, värikkäänä ja pohjattoman kiinnostavana. Se kertoo myös neljästä vuodenajasta, joista jokainen on omalla tavallaan ainutlaatuinen ja erityinen.

Olen kerännyt niitä helmiä, joita luontomme ja vuodenaikojen vaihtelu tarjoavat. Sellaisia ohikiitäviä hetkiä kuin kevään ensimmäiset kukat, jotka muuttavat harmauden kukkaloistoksi. Se kesäyö, joka ei pimene ollenkaan ja jolloin lämmin vesi nostaa järven peilityynen pinnan päälle taianomaisen usvan. Tai syksyn viimeiset lehdet, jotka vielä värjäävät maiseman iloisella keltaisellaan ennen kuin syystuuli vie värit menessään. Ja se alkutalven aamu, kun meren rantaan on ilmestynyt riitteinen pinta, joka ritisee vasten rantakivikkoa.

Suomessa vuodenaajat ovat täynnä toinen toistaan kiehtovampia, ohimeneviä hetkiä, jotka helminauhan lailla muodostavat sen moniulotteisen kokonaisuuden, jonka me mielellämme meidän luonnoksemme, meidän vuodenajojoksemme – vuoden kierroksi.

Tämä kirja kertoo myös siitä, miten Suomen luonto ja neljä vuodenaikaa ovat suurten muutosten keskellä.

Usva nousee pimeän tullen järven pintaan Tiilikjärven kansallispuistossa.

Telkkä esittelee lentotaitojaan.

Maailmaa mullistava keskilämpötilojen nousu, sen vaikutukset säätiloihin – kuten helteisiin, pakkasiin sekä sateisuuteen – vaikuttavat meidänkin ilmastoomme ja luontoomme. Lisäksi ihmisen vaikutus ulottuu yhä pidemmälle jokaiseen sopukkaan ja ajaa luonnon tilaa yhä pienemmäksi.

Meillä Suomessa riittää metsiä, soita, vesistöjä ja muuta luontoa, mutta niistä suuri osa ei ole koskemattontaa ja vapaata, vaan monella tapaa ihmisen muok-

kaamaa. Muutokset heijastuvat myös lajistoon. Linnut näyttävät tietä, iso muutos on käynnissä. Moni laji vähenee, mutta toki osa lajistosta myös hyötyy muutoksista. Kaikki luonnossa yrittää parhaansa mukaan sopeutua ja mukautua, totutella muutoksiin, niin kuin me ihmisetkin.

Olen itse ollut sillä lailla onnekas, että olen saanut liikkua ja asua eri puolilla Suomea ja tuntea luonnon omakseni. Kun viettää paljon aikaa luonnossa, oppii

arvostamaan erilaisia maisemia ja luontotyyppejä sekä lajiston kirjoa, eikä pidä mitään itsestään selvänä vaan huomioi erilaisia vivahteita. Sitä viipyy yksityiskohdissa ja kiinnittää huomiota kaikkeen uuteen ja ihmeelliseen. Huomaa myös muutokset. Samalla oppii tunnistamaan, mitkä asiat tuntuvat enemmän kotoisilta kuin toiset. Mitkä ovat niitä omia mielenmaisemia.

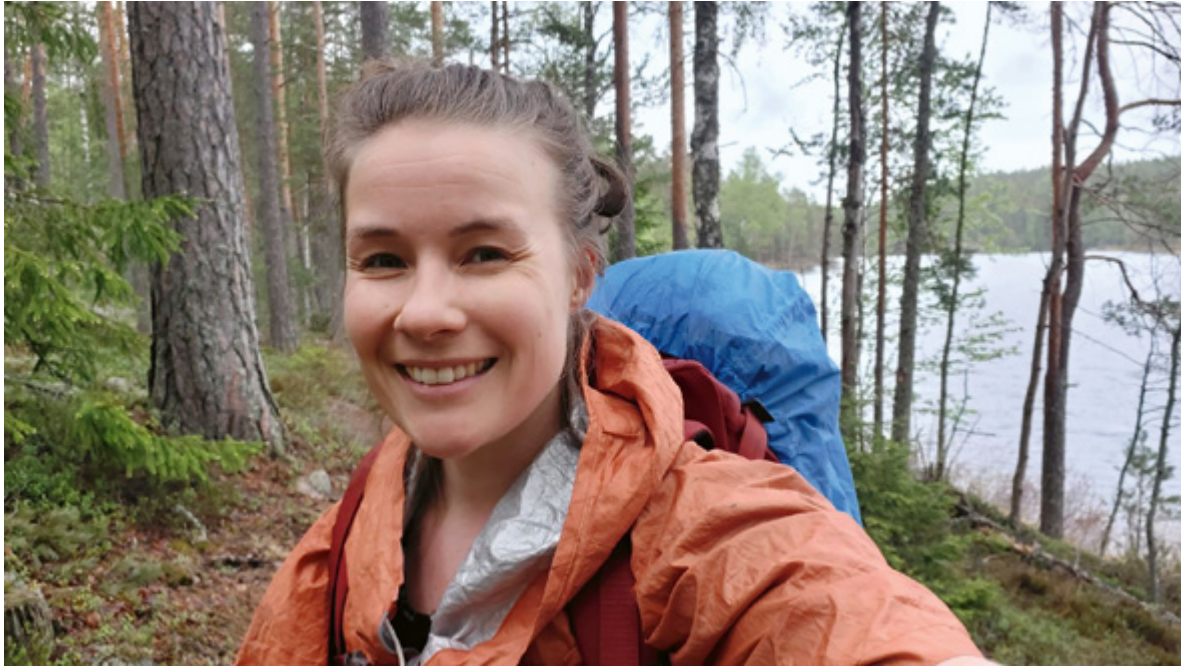
Haluan jakaa saamaani onnea, näyttää palan maailmaani, minun luontoani.

Toivottavasti mukanani kulkeminen tarjoaa elämyksiä ja uutta tietoa, kirvoittaa uusia ajatuksia ja ehkä jopa antaa vertaistukea niissä erilaisissa tunteissa, mitä luonto ja sen muutokset synnyttävät.

Tervetuloa mukaani!

Pitkospuut vievät Lammassaareen Helsingissä.

Illoinen retkeilijä Repoveden kansallispuistossa.

JUURET

Luonto on aina ollut oleellinen osa elämäni. Jos sillä siis tarkoitetaan ajan viettämistä lähimetsässä, linnunlaulun kuuntelua, kukkien tunnistamista, marjojen keräämistä, jäällä hiihtelyä tai päämäärätöntä samoilua luonnon helmassa – ja kaiken tällaisen pitämistä arvokkaana. Tällaisia asioitahan me miellämme luonnon kokemiseksi.

Kirjoittaessani muuttuvasta luonnosta ja kuvatesani luonnon yksityiskohtia olen alkanut pohtia yhä

enemmän suhtautumistani ympäröivään maailmaan – erityisesti siihen osaan, jota ihminen ei kaikilta osin hallitse. Minulta on joskus kysytty, mitä luonto minulle merkitsee. Mutta mehän olemme osa luontoa, se on sama kuin koko ympäröivä maailma. Mitä muuta se sitten voisi merkitä kuin elämää, kaikkea? Ainakin sen merkitys minulle on valtava ja rakastan luontoa suunnattomasti.

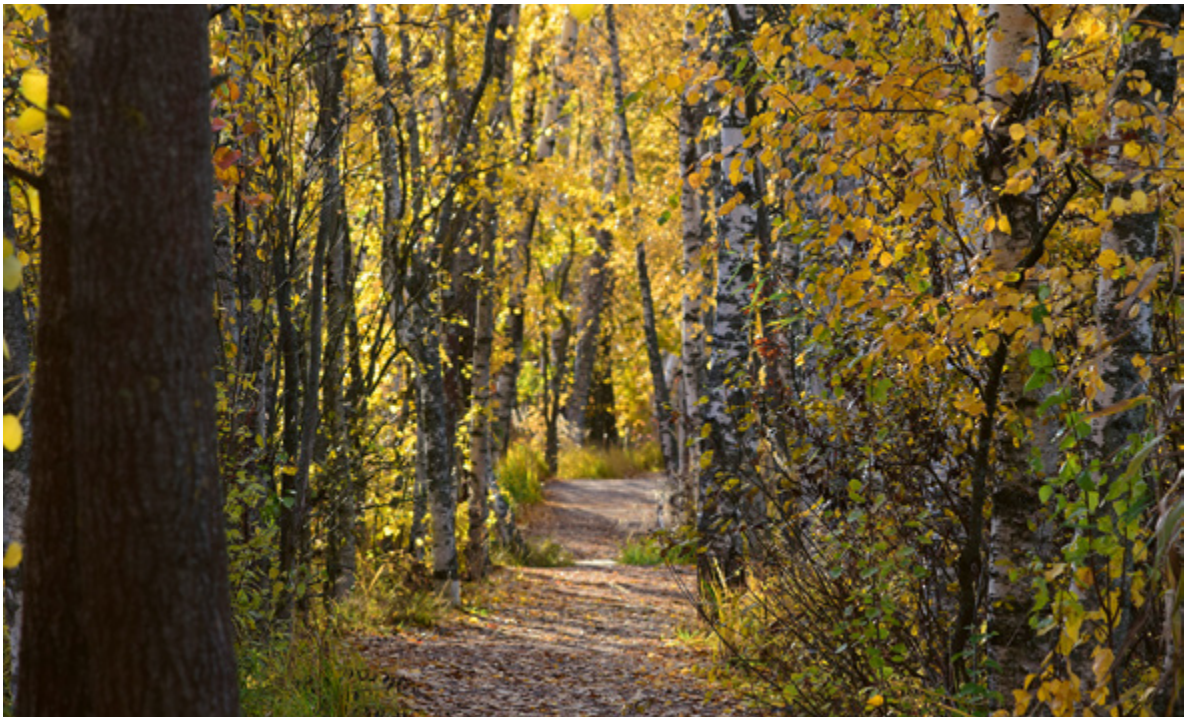
Lapsuuteni asuin Vaasassa meren rannalla, tuullessa ja tuiverruksessa. Tosin taisin viettää enemmän aikaa lähimetsässä. Perheellämme oli mökki Pohjan-

Pyöräilyn opettelua.

maalla, metsien ja soiden ympäröimänä, pienen järven välittömässä läheisyydessä. Sukulaisia asui eri puolilla Suomea, joten monenlaiset maisemat tulivat tutuiksi pienestä pitäen. Tuoksut olivat erilaisia, kasvit olivat erilaisia. Se oli kiehtovaa. Jo silloin.

Myöhemmin olen asunut myös Päijät-Hämeessä harjujen ja järvien uljaissa ja vehreissä maisemissa sekä suurimman osan elämästäni Helsingissä, toisaalta kaupungissa, mutta kuitenkin lähellä merta, vaihdellen metsien, peltojen tai joenvarren läheisyydessä.

Vanhempani ovat hienosti kasvattaneet minusta luontoihmisen. Lapsuuden hiihtoretket maistuivat suklaalta ja appelsiineilta. Kevääseen kuuluivat linturetket polkupyörällä ja kesällä metsässä käytiin hauskoilla retkillä; oli eväät ja ohimennen sai keräillä sen verran marjoja, kun huvitti. Myöhemmin ollessani teini-iässä isäni maksoi minulle poimimistani marjoista. Se helpotti huomattavasti aamuisia herätyksiä marjareissuja varten.

Aikuisena halajan metsään ihan muuten vain, mutta toki myös poimimaan marjoja. Aamupuuroon kun tarvitsee mustikoita, eivätkä kaupan marjat maistu samalta kuin itse poimitut. Myös sienestys on alkanut kiinnostaa vuosi vuodelta enemmän, ja parhaimmillaan sieniä tulee mukaan syksyisiltä reissuilta ihan vahingossakin. Siinä saa hyvää hyötyliikuntaa, löytämisen iloa ja ehkä jopa lounastarpeet samalla vaivalla.

Liikun luonnossa kaikkina vuodenaikoina – seuraan lintuja, kuvaan tai ulkoilen huvikseni, hengittelen ja rentoudun. Teen sitä joskus itsekseni, mutta onneksi elämässäni on myös ihmisiä, jotka haluavat jakaa tätä kanssani.

Jotenkin sitä siis kasvoi yhteen luonnon kanssa, vaikka asiaa ei sen kummemmin ikinä ajatellutkaan. Olenhan asunut koko ikäni kaupungissa. Onneksi kaupungeissakin on metsiä ja muita helposti saavutettavia luontokohteita. Lintujen havainnoinnissa lintutornit ovat suureksi avuksi ja iloksi.

Erityisesti erilaisten elinympäristöjen kirjo ja niiden kokemisen helppous viehättää Helsingissä, kaupunkiin kun on varta vasten jätetty vanhaa metsää, merenrantaa, kosteikkoja ja kallioita niin luonnoneliöille kuin ihmisille virkistyskäyttöön. Ja ne ovat

Kevät Seurasaarella Helsingissä

helposti saavutettavissa – polkupyörä- tai kävelymatkan päässä.

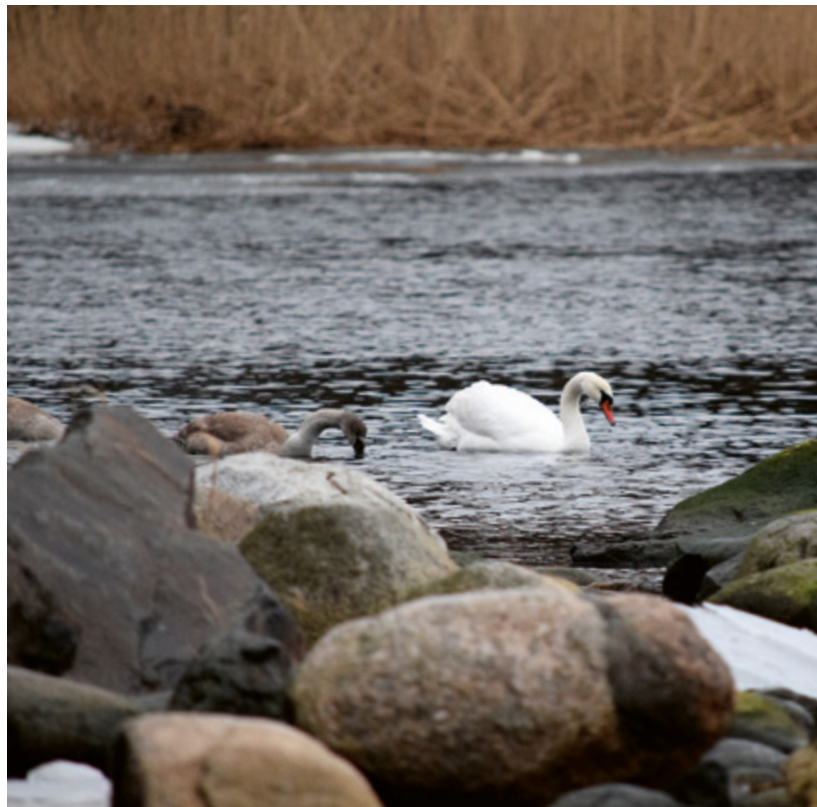
Tämä kirja sijoittuu pitkälti kotikaupunkiini Helsinkiin, missä vietän suurimman osan ajastani. Toki jaan kokemuksia ja kuvia myös muualta. Olen hyvin viehättynyt Suomen luonnosta kokonaisuudessaan, mutta kaupungissa luonto on aivan omanlaistan-

sa. Esimerkiksi puistot tarjoavat hyvin monipuolisia elinympäristöjä linnuille ja muulle eliöstölle. Puistojen vanhat lehtipuut ovat esimerkki lajistosta, jota muualla on vain vähän. Ruokinnan ja rakennusten tarjoaman lämmön turvin kaupungissa voi nähdä talvisin liudan lintulajeja, jotka muuttavat suurelta osin Suomesta pois. Kaikki linnut ja muut eläimet

ovat tottuneempia ihmisiin ja hälinään ja niitä voi nähdä helposti melkein missä vain, kunhan pitää silmät auki.

Olen sillä lailla avoin luonnon kokemisen suhteen, että minulle se voi olla mitä vain lähtien lintujen seurailusta vaikka keittiön ikkunasta. Se voi olla pyöräilyä metsäisempää reittiä töihin, suuntaamista

juoksulenkille meren rantaan, lintutorniin menemistä työpäivän jälkeen kiikarit kädessä tai että suunnitellen päivien vaellusta tunturiin. Sitten ovat vielä lehdet, kirjat, elokuvat, sarjat ja sosiaalinen media, jotka tarjoavat omanlaisiansa väyliä pitää yllä ja kehittää suhtautumistani luontoon, oppia uutta ja katsoa kauniita maisemia.

Kuuman kesäpäivän hengähdystauko Kumpulán kasvitieteellisessä puutarhassa Helsingissä.

VIESTINVIEJÄ

Olen ollut monella tapaa onnekas, mitä tulee vaikkapa uravalintaani. Saan tehdä työtä minulle rakkaiden asioiden parissa: kirjoittaa ja viestiä luonnosta, muuttuvasta ilmastosta sekä säästä. Ei ole itsestään selvää, että sitä keksii lukiolaisena itselleen sopivan ammatin, pääsee suoraan opiskelemaan ja löytää paik-

kansa valitsemaltaan alalta. Minulle kävi niin ja olen mahdollittoman iloinen ja kiitollinen kaikista niistä mahdollisuuksista, joita olen urani varrella saanut.

Sää ja ilmastonmuutos olivat ne kimmokkeet, jotka veivät minut alun perin meteorologian opintoihin, ja olen ollut äärimmäisen tyytyväinen valintaani. Sää koskettaa elämäni joka päivä, kun mietin mitä laitan päälleni lähtiessäni pyörällä toimittamaan arkisia as-

kareitani tai suunnitellessani vapaa-ajanviettoa luonnon helmassa. Sää myös sytyttää. On ollut mahtavaa päästä ilahduttamaan ihmisiä kertomalla Ylen uutislähetysten yhteydessä, että juhannus on aurinkoinen ja lämmin tai että jouluaatoksi tulee valkoinen lumipeite koko maahan. Ja vapuksi osuvat räntäsateet ovat nekin surkukupaisuudessaan mieleenpainuvia ennustettavia.

Eniten minua sytyttävät myrskyt ja rajuilmat. Selaisina päivinä työssä on aivan omanlaistaan sähköä ja jännitystä, lähtien liikkeelle ennustamiseen liittyvästä epävarmuudesta aina siihen, millaisia vahinkoja mahdollisesti syntyy. Silloin myös ymmärtää, kuinka

Meteorologin työpisteellä.

Puuta kaatui Kiira-rajuilmassa Helsingissä 12.8.2017

tärkeää työ on, kun on varoittamassa mahdollisesti vaaraa-aiheuttavasta lähestyvistä ukkosrintamasta, myrskymatalapaineesta tai lumikaaoksesta. Ne ovat merkityksellisimpiä päiviä TV-meteorologin työssä.

Viime vuosina olen päässyt tekemään töitä myös toisen kiinnostukseni kohteen – ilmastonmuutoksen kanssa. On hienoa, miten tämä tärkeä, koko ihmiskuntaa koskettava ja kaikkia tulevaisuuden näkymiä

määrittävä aihe on noussut jokapäiväiseen keskusteluun ja vakioutuksaiheeksi. Olen tyytyväinen, että olen työssäni päässyt vaikuttamaan uutisaiheisiin ja selittämään yleisölle monimutkaista ja hankalaa ilmiötä ja sen vaikutuksia.

Ilmastonmuutos kytkeytyy voimakkaasti yhteen luonnon monimuotoisuuden vähenemisen kanssa, niinpä oma kiinnostukseni luontoa, sen ilmiöitä ja

monimuotoisuutta kohtaan on kasvanut ja olen parhaani mukaan kerännyt aiheesta mahdollisimman paljon tietoa. Luontoasioissa olen siis täysin itseopinut, joten pahoittelut oikeille biologeille ja ekologeille, jos joitain mutkia tulee vedettyä suoriksi. Pyrin esittämään asioita molemmissa monitahoisissa ja laajoissa ilmiöissä niin, että vähemmälläkin taustatiedolla pysyy mukana. Ja toki pidättäytyen tutkussa tiedossa.

Merkityksellisyys on ajassamme iso tema etenkin, kun puhutaan työstä ja uravalinnoista. Aika harva tekee työtä vaan saadakseen kuukausittain palkkaa – useimmille työ tuo myös sisältöä elämään ja sen toivotaan palvelevan omia arvoja. Koen suorastaan kutsumukseksi puhua ilmastonmuutoksesta sekä luonnon monimuotoisuudesta ja sen suojelun tarpeellisuudesta. Tämän tiedon välittäminen, jos mikä, on minulle merkityksellistä. Samalla kun ymmärrän, että nämä koko maailmaa koskettavat ilmiöt vaikuttavat kaikkeen elämään kaikkialla maapallolla tästä hetkestä aina pitkälle tulevaisuuteen, niin en keksi tärkeämpiä asioita, joille uhrata aikaa ja energiaa.

Eräs työkaverini kysyi, kuvittelenko sillä olevan merkitystä, että välitän tätä tietoa. Ainakin minulle sillä on. Jos edes joku kuuntelee ja muuttaa toimintatapojaan ilmastoystävällisempään ja luontoa säästävämpään suuntaan, niin työni on kannattanut. Moni kysyy, olenko toiveikas. Totta kai olen, koska ilman toivoa meillä ei ole mitään. Muutokset etenevät väistämättä, eikä ilmastonmuutosta tai luontokatoa voi millään ihmeellä pysäyttää, mutta juuri siksi kaikki teot niiden hillitsemiseksi ovat kotiinpäin. Joku kysyy, eikö minua ahdistaa. Ahdistaa toisinaan, mutta olen

pystynyt pahimman ahdistuksen kanavoimaan toimintaan. Haluan, että voin tänä päivänä ja vielä joskus vanhempanakin olla sitä mieltä, että kävi miten vain, niin ainakin yritin parhaani. Enempää ei voi pyytää. Jos tarpeeksi moni ajattelisi kanssani samalla lailla, niin olisimme ongelmien ratkaisussa todella paljon pidemmällä.

Ja olemme tulleet jo varsin pitkän tien. Ikävää, että olemme joutuneet käymään läpi melkoisia tragedioita herätäksemme elämäntapamme mielettömyyteen. Jos jotain hyvääkin, niin vuonna 2020 alkanut maailmanlaajuinen koronapandemia ja Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa alkuvuodesta 2022, ja niitä seuranneet matkustusrajoitukset, materiaalipula ja energiakriisi ovat pakottaneet miettimään aivan uudella tavalla sellaisia aiemmin niin normaaleja asioita

Luontoretki suosikki- meteorologin seurassa

Meteorologi Kerttu Kotakorpi viettää suurimman osan vapaa-aikaansa ulkona kuvaten luontoa ja seuraten lintuja. Tässä teoksessa yhdistyvät hänen itsensä ottamat valokuvat kokemuksiin ja ajatuksiin Suomen luonnosta, joka on paitsi ihmeellisen kaunis myös suurten muutosten keskellä.

Maailmaa mullistava ilmastonmuutos näkyy kaikkialla ympärillämme – erityisesti Etelä-Suomen talvissa, mutta myös muina vuodenaikoina ja kaikkialla Suomen luonnossa. Kirjassa havainnoidaan paljon lintuja, sillä niiden määrissä ja elinympäristöissä tapahtuvat muutokset kuvastavat muutoksia myös muissa eliöryhmissä.

Kotakorpi liikkuu monissa kotikaupunkinsa Helsingin luontokohteissa, mutta hänen matkansa vie lisäksi lukuisiin kansallispuistoihin ja muihin luontokohteisiin ympäri Suomea.

KERTTU KOTAKORPI (s. 1987) on kotoisin Vaasasta, ja hän on tullut tunnetuksi tv-meteorologina. Häneltä on aiemmin ilmestynyt tietokirja *Suomen luonto 2100*. Nykyisin Kotakorpi tekee Ylelle ilmastoaiheista sisältöä. Hän on ollut lapsesta asti kiinnostunut luonnosta, ulkoilusta ja ilmastosta.

ISBN 978-952-403-017-5 | kl 50.1

www.bazarkustannus.fi

Kannen suunnittelu Susanna Appel

Etukannen kuva Laura Karlin